

Amatpersonu datu apstrāde audiovizuālā veidā un šo materiālu publicēšana

Vadlīnijas

2025

levads

Datu valsts inspekcija un Tiesībsarga birojs saņem sūdzības un jautājumus no amatpersonām par datu apstrādi amata pienākumu veikšanas laikā. Visbiežāk amatpersonas tiek filmētas un videomateriāls tiek straumēts kādā no sociālās tīklošanas vietnēm (piemēram, Facebook, Youtube, TikTok). Ir arī gadījumi, kad amatpersonas tiek filmētas bez straumēšanas, bet materiāla publicēšana tiek veikta pēc notikuma, kā arī fotografētas vai to balsis ierakstītas.

Filmējot iedzīvotājiem bieži ir subjektīva pārliecība par iespējamu savu tiesību aizskārumu vai maldīga izpratne par nepieciešamību uzraudzīt amatpersonu rīcību sabiedrības interešu vārdā. Nereti šie iedzīvotāji izvēlas filmēt arī tad, ja nav nekāda objektīva pamata apšaubīt amatpersonas rīcības godprātību un likumību. Daļa filmētāju rīkojas ar mērķi izraisīt reakciju vai konfliktu, citi vēlas gūt atpazīstamību sociālajos tīklos. Kā jebkurai personai, arī amatpersonai ir tiesības uz goda un cieņas un datu aizsardzību. Ja filmēšanas laikā pret amatpersonu apzināti tiek izrādīta klaji aizskaroša un rupja attieksme, var tikt piemērots administratīvais sods vai pat iestāties kriminālatbildība.

Šo vadlīniju mērķauditorija ir personas, kuras vēlas veikt amatpersonu datu apstrādi, filmējot, fotografējot, veicot audio ierakstu un to publicējot tiešraidē vai kā pastāvīgu materiālu tīmeklī.

Kaut arī vadlīnijas pamatā attiecas uz valsts un pašvaldību iestāžu amatpersonu datu apstrādi, publicējot to fotogrāfijas, videoierakstus vai audio ierakstus, tās attiecināmas arī uz citu valsts institūciju un pašvaldību iestāžu darbiniekiem, kuriem ir saskarsme ar iestādes apmeklētājiem, tai skaitā, piemēram, pašvaldības iestāžu pedagogiem, nodarbinātajiem, kas savā darba vietā apkalpo iedzīvotājus u.c. Tādējādi šajās vadlīnijās ar amatpersonu tiek saprasta jebkura persona, kas nodarbināta valsts vai pašvaldības institūcijā.

Šīs vadlīnijas ir Datu valsts inspekcijas un Tiesībsarga biroja kopdarbs, apvienojot abu iestāžu pieredzi, funkcijas un atbildības jomu.

2014. gadā tika publiskots tiesībsarga atzinums¹ par Valsts policijas darbinieku filmēšanu policijas iecirknī administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas laikā. Vēršam uzmanību, ka minētais atzinums attiecināms tikai un vienīgi uz atzinumā norādīto situāciju konkrētajā laikā.

Personas datu un datu apstrādes definīcija

Saskaņā ar Datu regulu² personas attēls (arī videoierakstā) un balss, kad persona pēc tā ir identificējama, ir uzskatāma par personas datiem. Savukārt darbības ar šiem datiem ir uzskatāmas par datu apstrādi³. Šajās vadlīnijās, kopsakarā ar Datu regulā noteikto, ar datu apstrādi saprot jebkādas darbības, kas tiek veiktas ar amatpersonas datiem, piemēram, šo datu publicēšana, nosūtīšana, nodošana trešajām personām, glabāšana. Persona, kas veic šo apstrādi, kļūst par pārzini⁴, bet amatpersona – par datu subjektu. Tādai datu apstrādei ir nepieciešams piemērot Datu regulas nosacījumus.

¹ Tiesībsarga J. Jansona 2014. gada 28. maija atzinums Nr.6-6/53 pārbaudes lietā Nr.2013-160-10B

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula; tekstā – Datu regula).

³ Saskaņā ar Datu regulas 4. panta 2. punktu "apstrāde" ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrācija, organizēšana, strukturēšana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, atgūšana, aplūkošana, izmantošana, izpaušana, nosūtīt, izplatīt vai citādi darīt tos pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana, ierobežošana, dzēšana vai iznīcināšana.

⁴ Saskaņā ar Datu regulas 4. panta 7. punktu "pārzinis" ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus; ja šādas apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos.

Vai amatpersonu drīkst filmēt personiskām (mājsaimniecības) vajadzībām?

Datu regulas noteikumi neattiecas uz datu apstrādi, kas tiek veikta personiskām (mājsaimniecības) vajadzībām. Pirms amatpersonas filmēšanas vai ierakstīšanas personiskām vajadzībām ieteicams šo personu iepriekš informēt par šādu nodomu, ievērojot ētikas normas. Tomēr jāuzsver, ka personiskā vai mājsaimniecības nolūkā iegūtu videomateriālu (arī fotogrāfiju) nedrīkst publiskot. Izņēmums būs tad, ja tikšanās laikā būs saskatāms acīmredzams pārkāpums no amatpersonas puses. Datu apstrādes nolūkam šādā izņēmuma gadījumā (datu apstrādes nolūks mainīsies no personiskām vajadzībām uz sabiedrības vai iesaistītās personas interesēm) jābūt likumīgam.

Kas veic amatpersonu datu apstrādi?

Tas var būt jebkurš cilvēks, kurš veic amatpersonas datu apstrādi, piemēram, filmējot vai ierakstot sarunu tikšanās laikā, filmējot amatpersonas tās pienākumu izpildes laikā publiskā vietā, straumējot ierakstu tiešsaistē vai vēlāk publicējot ierakstu tiešsaistē. Šis cilvēks īsteno datu apstrādi, uz kuru attiecas vispārīgie personas datu aizsardzības principi.

Šāda apstrāde var būt pamatota dažādos kontekstos, tostarp, lai īstenotu vārda un informācijas brīvību. Lai ievērotu vārda brīvības nozīmi demokrātiskā sabiedrībā, ar to saistītie jēdzieni, ieskaitot žurnālistiku, ir jāinterpretē plaši.⁵ Vienlaikus sabiedrības informēšana nebūtu jāsaļauc ar ziņkārību vai pārliecību par neatņemamām tiesībām filmēt amatpersonu.

Būtiski atzīmēt, ka vadlīnijas neattiecas uz žurnālistiem. Žurnālistu tiesības apstrādāt personas datus atrunātas Fizisko personu datu apstrādes likumā un likumā "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem".

Amatpersonu datu apstrādes nolūks jeb mērķis

Amatpersonas filmēšana (fotografēšana, ierakstīšana) pieļaujama šādos gadījumos:

- tā nepieciešama personas, kura filmē, interešu un tiesību aizsardzībai⁶;
- tā nepieciešama, lai informētu sabiedrību⁷;
- amatpersonas nelikumīgas rīcības fiksēšanas nolūkā.

Personai (datu apstrādes pārzinim) pirms filmēšanas (fotografēšanas) uzsākšanas jāinformē amatpersona par datu apstrādes faktu un mērķi, izņemot situācijas, ja informēšanas pienākuma izpilde liegtu sasniegt paredzēto mērķi, piemēram, fiksējot likumpārkāpumu.

Eiropas Savienības Tiesa atzinusi⁸, ka filmētāja pārliecība par neatņemamām tiesībām filmēt un publiskot videoierakstu par amatpersonu tikai tāpēc, ka tā ir amatpersona, nozīmē, ka kritērijs "tikai un vienīgi žurnālistikas vajadzībām" nav izpildīts. Pats personas datu apstrādes pārzinis vispirms ir atbildīgs par to, lai izvērtētu – vai filmēšana (fotografēšana) tiešām ir nepieciešama un vai iegūtais materiāls būtu jāpublicē, lai sasniegtu iecerēto mērķi.

Apstrādājot datus ar mērķi **informēt sabiedrību**, līdzās datu apstrādes principiem jāievēro šādi kritēriji:

- datu apstrādi veic, lai īstenotu tiesības uz vārda un informācijas brīvību, pēc iespējas ievērojot personas tiesības uz privāto dzīvi;
- datu apstrādi veic ar mērķi publicēt informāciju, kas skar sabiedrības intereses.

Apstrādāt personas datus iespējams arī **leģitīmo interešu** vārdā: pierādījumu vākšana vai savu vai citu personu tiesisko interešu aizsardzībai.

⁵ Eiropas Savienības Tiesas spriedums lietā C-345/17. 2019.

⁶ Datu regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunkts.

⁷ Fizisko personu datu apstrādes likuma 32. panta pirmā daļa

⁸ Eiropas Savienības Tiesas spriedums lietā C-345/17. 2019.

Apstrādājot datus sabiedrības interešu un leģitīmo interešu nolūkā, jāievēro Datu regulā uzskaitītie principi⁹.

Straumēšana un publicēšana ir būtiska iejaukšanās cilvēka privātajā dzīvē, tāpēc tā pieļaujama tikai gadījumā, ja amatpersonas pienākumu izpildes laikā notiek **acīmredzams likumpārkāpums** no amatpersonas puses, un nav izslēdzams, ka par šo pārkāpumu jāzina sabiedrībai jeb konkrētās sociālās tīklošanas vietnes lietotājiem.

Divu tiesību klātesamība

Filmēšanas (fotografēšanas) laikā saskaras divas konstitucionāla ranga tiesības: personas tiesības uz vārda un izteiksmes brīvību un personas tiesības uz privāto dzīvi, kas sevī ietver tiesības uz personas datu aizsardzību. Personai, kas amatpersonu filmē (fotografē) sabiedrības interešu vārdā, ir tiesības uz vārda un izteiksmes brīvību. Jāprecizē, ka sabiedrības intereses parasti attiecas uz jautājumiem, kas ietekmē sabiedrības locekļu labklājību un kopienas dzīvi. To nekādā gadījumā nedrīkst sajaukt ar ziņkārību par amatpersonu kā tādu vai varbūtību, ka amatpersona pieļaus kādu likumpārkāpumu, kā arī ar nolūku aizskart personas tiesības uz godu un cieņu. Tāpat vārda brīvības izpausme nav vienādojama ar visatļautību, kuras rezultātā var tikt pārkāptas sabiedrības uzvedības normas, noniecināta n nepamatoti aizskarta uzrunātā persona.

Amatpersonai, tāpat kā jebkurai citai personai, ir tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Lai gan uzsākot darbu publiskā iestādē, jāņem vērā, ka, atkarībā no amata nozīmības, persona var kļūt sabiedrībai redzamāka un konkrēti dati par to var tikt publicēti saskaņā ar likumu (piemēram, valsts amatpersonu deklarācijas), tas kopumā nemazina amatpersonu tiesības uz privātumu un datu aizsardzību.

Abām tiesībām ir vienāda juridiska nozīme un, tikai izvērtējot konkrētu situāciju, iespējams saprast, kura no tiesībām gūst virsroku.

Veicot abu šo tiesību saskaņošanu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa ņem vērā¹⁰:

- Vai izpaustais materiāls veicina debates sabiedrības interesēs;
- Skartās personas publiskā atpazīstamību;
- Ziņojuma priekšmetu;
- Attiecīgās personas iepriekšējo rīcību;
- Aplūkojamās publikācijas saturu, formu, sekas;
- Apstākļus, kādos šī informācija iegūta.

Biežāk sastopamās situācijas

Lietderīgi ilustrēt dažas situācijas, lai analizētu iespējamo rīcību.

Situācija Nr. 1: Iedzīvotājs ir nofilmējis amatpersonu tās amata pienākumu veikšanas laikā, novērojot, ka amatpersona jau kopš iedzīvotāja satikšanas izrāda pret viņu necieņu. Nofilmētais materiāls tiek nosūtīts tikai amatpersonas augstākajai vadībai, lai iegūtu skaidrojumu par šo situāciju.

Situācija Nr. 2: Iedzīvotājs, atrodoties valsts iestādē, kļūst par liecinieku tam, ka šīs iestādes amatpersona klientu apkalpošanas zālē, veicot darba pienākumus, agresīvā tonī vai pazemojošā manierē sarunājas ar apmeklētāju, tādējādi paužot attieksmi attiecībā uz klienta izcelsmi, dzimumu, vecumu vai citām pazīmēm. Iedzīvotājs šo situāciju nofilmē, un video vēlāk tiek publicēts sociālās tīklošanas vietnē Facebook, kur to var apskatīt neierobežots skaits šīs vietnes lietotāju.

⁹ Datu regulas 5.pantā uzskaitīti datu apstrādes principi, piemēram: likumīgums, godprātība, minimizācija, pārredzamība).

¹⁰ Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2017.gada 27.jūnija spriedums lietā Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland. Nr.931/13.

Situācija Nr. 3: ledzīvotājs, atrodoties valsts iestādē, sāk filmēt un straumēt (pēc tam publicē sociālajos tīklos) sarunu ar amatpersonu, paužot pārliecību, ka viņam ir neatņemamas tiesības uz šādu rīcību (sniegt informāciju sabiedrībai par valsts iestādēs notiekošo).

Analizējot **situāciju Nr. 1**, var pieņemt, ka šāda filmēšana un materiāla nosūtīšana ir notikusi iedzīvotāja leģitīmo interešu ievērošanas vārdā¹¹. Piemērojot šo datu apstrādes tiesisko pamatu, netiek prasīta filmētās personas piekrišana, tomēr ir jābūt veiktam izvērtējumam, ka materiāla iegūšanas un nodošanas rezultātā amatpersonas tiesības uz privātumu necietīs attiecībā pret ieguvumu filmētājam vai sabiedrībai kopumā. Šajā gadījumā būtu pieņemama amatpersonas filmēšana, lai pēc tam šo materiālu, ja tas satur kādas, iespējams, neatbilstošas amatpersonas darbības, iesniegtu atbilstošā iestādē, kas varētu vērtēt amatpersonas rīcību.

Situācijā Nr. 2 ir saskatāma būtiska sabiedrības interese, jo amatpersona, veicot klientu apkalpošanu, pauž aizskarošus vai diskriminējošus izteikumus pret apmeklētāju, un šādu rīcību fiksējoša videoieraksta publicēšana sociālajos tīklos var būt tiesiski pamatota, jo kalpo sabiedrības interešu aizsardzībai.

Situācijā Nr. 3 nav tiesiska pamata amatpersonas datu apstrādei.

Kopsavilkums

Amatpersonu filmēšana (fotografēšana) to amata pienākumu izpildes laikā, kā arī iegūto materiālu publiskošana ir uzskatāma par personas datu apstrādi, uz kuru attiecas Datu regulas un Fizisko personu datu apstrādes likuma prasības.

Amatpersonas filmēšana (fotografēšana) pieļaujama personas, kura filmē (fotografē), vai trešās personas likumīgo interešu aizsardzībai. Tāpat amatpersonas filmēšana (fotografēšana) pieļaujama sabiedrības informēšanas nolūkā vai amatpersonas nelikumīgas rīcības fiksēšanas nolūkā.

Īpaša nozīme ir piešķirama Datu regulas 5. pantā noteiktajiem pamatprincipiem: datu apstrādes godprātībai un caurskatāmībai, datu minimizācijai (neapstrādājot vairāk nekā nepieciešams), precizitātei, glabāšanas ierobežojumiem. Pārzinim jāspēj pierādīt, ka šie principi tiek ievēroti.

Jāņem vērā, ka datu subjektiem attiecībā uz to datu apstrādi pienākas Datu regulas III nodaļā noteiktās datu subjekta tiesības, tai skaitā iebilst pret datu apstrādi, datu dzēšanu un citas.

Ja ir iespējams iepriekš informēt datu subjektu (amatpersonu) par paredzēto datu apstrādi, tad tas ir jā dara. To arī paredz Datu regula. Izņēmumi no šī pienākuma un citu datu subjekta tiesību īstenošanas piemērojami tikai tad, ja informēšana par datu apstrādi objektīvi traucētu vai liegtu aizstāvēt savas vai citu personu tiesības, sniegt ziņas sabiedrībai un īstenot tiesības uz vārda un informācijas brīvību¹².

---

¹¹ Datu regulas 6. panta 1. punkta f) apakšpunkts.

¹² Fizisko personu datu apstrādes likuma 32. panta otrās daļas 3. punkts.

Datu valsts inspekcija
Elijas iela 17, Rīga, LV-1050
Tālrs.: +371 67223131,
E-pasts: pasts@dvi.gov.lv

Latvijas Republikas Tiesībsarga birojs
Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010
Tālrs.: +371 67686768
E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv